

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА: НАРЪЧНИК ЗА ОБУЧЕНИЕ

Проектен резултат 1

Проект № 2021-1-ES02-KA220-YOU-
000028785

www.digi-arts.eu

ОТНОСНО ТОЗИ ДОКУМЕНТ

ГОДИНА	2022
АВТОРИ	Михаела Антониу, Клио Фанураки, Тео Гавриелидис, Сабине Виман
ВЕРСИЯ	Версия 2 (финална)
ЛИЦЕНЗИРАНЕ	CC BY-SA
ПРОЕКТ №	2021-1-ES02-KA220-YOU-000028785

ПАРТНЬОРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

BUPNET

HELLENIC REPUBLIC

**National and Kapodistrian
University of Athens**

— EST. 1837 —

SCHOOL OF PHILOSOPHY

Department of Theatre Studies

pistes solidaires

Съфинансирано от
Европейския съюз

MINISTERIO
DE SANIDAD, SERVICIOS SOCIALES
E IGUALDAD

SECRETARÍA
DE ESTADO
DE SERVICIOS SOCIALES
E IGUALDAD

injuve

Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на настоящата публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява гледните точки само на авторите и не може да се търси отговорност от Комисията за всяка употреба, която може да бъде използвана за информацията, съдържаща се в нея.

СЪДЪРЖАНИЕ

ЕДНО

04 Въведение

05 Проект DigiArts Project и неговите цели

09 Възстановително правосъдие: теория и практика

09 Представяне на възстановителното правосъдие и възможностите му за работа с младежи

12 Възстановително правосъдие чрез дигитални изкуства за работа с младежи

29 Възстановителното правосъдие - изкуство за работа с младежи и психично здраве

29 Терапевтични форми на изкуството, младежта и психичното здраве

32 Изкуството на възстановителното правосъдие

ДВЕ

38 Изкуства и креативност в работата с младежи

СЪДЪРЖАНИЕ

Използване на цифрови инструменти и методологии в младежката работа и повишаване на креативността	42
Прилагане на ценностите на възстановителното правосъдие в процесите на дигиталния театър/ драмата и изкуствата	42

ТРИ

Да направим неформалното обучение видимо – Валидиране на компетенциите с Ниво5	53
Утвърждаване на компетенциите - за какво и за кого?	54
Ниво5 за валидиране на уменията за използване на възстановително правосъдие в работата с младежи	55
Процедура на ниво 5	56

ЧЕТИРИ

Индикативна библиография	59
--------------------------	----

ПЕТ

ВЪВЕДЕНИЕ

Целта на този документ е да предостави информация и насоки на работещите с младежи, които ще участват в Digital Arts Dialogue – програма DigiArts. Структурата на настоящото ръководство следва линейно развитие, като се започне първо: с целите на програмата DigiArts, второ: с теоретичните и практическите аспекти на Възстановителното правосъдие и тяхната връзка с изкуствата, трето: с връзката му с театъра, четвърто: с дигиталните технологии и дигиталната драма, като последният раздел се фокусира върху обучението от ниво 5. Философията на програмата и предлаганото ръководство се основават на интердисциплинарните перспективи и връзки на театъра, възстановителното правосъдие и цифровите технологии.

ПРОЕКТ DIGIARTS И НЕГОВИТЕ ЦЕЛИ

В светлината на неотдавнашната пандемия и ограниченията за лични срещи с други хора, сътрудничеството и диалогът между младите хора, работата с младежи и консултирането като цяло, страдат много от липса на качество, възможности и предоставяне. Работният опит, обменът с партньорски организации и контактите от партньорските мрежи на участващите в DigiArts показаха, че създаването на приобщаваща среда, в която младите хора да споделят своите тревоги, желания и предистории, се оказва трудно през последната година.

Проектът DigiArts има за цел да се съсредоточи върху този „прекъснат“ диалог и да разработи качествен и ефективен начин за младите хора и работещите с младежи, да обменят мисли и идеи в диалог, да си сътрудничат и подкрепят взаимно по иновативен дигитален начин. DigiArts се фокусира върху разработването на иновативен креативен метод за насърчаване на социалното включване за работещите с младежи.

Базиран е на пилотния проект „Култура и изкуство за единство“ (CA4U) „Възстановително правосъдие“, който беше осъществен от организацията RJ4All в Обединеното кралство и отличен с първа награда от конкурса „Културни семена“ на кмета на Лондон през 2019 г. DigiArts използва ценностите на Възстановително правосъдие (споделяне на власт, равенство, достойнство, уважение и участие във вземането на решения), както и неговите основани на диалог практики за създаване на приобщаваща среда за млади хора с различен етнически произход, полова идентичност и социална класа.

Младите хора в неравностойно положение са поканени да говорят за своите притеснения, мотивации и препятствия пред другите в безопасна и приобщаваща среда, като подкрепят межкултурния обмен между групите и повишават осведомеността за предисториите, тревогите и нуждите на други младежи. Работещите с младежи се учат как да подкрепят младите хора в превръщането на техните грижи в артистично творчество, използвайки театъра, който е мултидисциплинарна форма на изкуство, тъй като се състои от текст (литература, поезия и т.н.) и изречено слово, декори, костюми и визуални изкуства, музика, звук и звукови пейзажи, светлина и светлинен дизайн. Всички тези артистични елементи на театъра могат да бъдат разработени и представени дигитално под формата на видеоклипове, снимки или дигитални рисунки и дизайни, които могат да се обменят с други млади хора.

Този проект предоставя на работещите с младежи и други професионалисти в тази област възможност да разширят своите методологии и да приспособят работните си нагласи към ценностите на възстановителното правосъдие, за да насърчат диалог на сътрудничество и взаимно разбиране между младите хора. Така DigiArts ще подобри настоящите практики на работещите с младежи и ще повиши техните компетенции по отношение на чувствителните теми в младежката работа. Работещите с младежи ще се научат да включват ценностите на Възстановителното правосъдие в своите нагласи и да прилагат този подход чрез творческите инструменти на изкуството в работата си с млади хора. Това ще им предостави инструменти, които ще им помогнат да насърчат диалога между различни групи, като стимулират приобщаването и повишат приемането на многообразието, различията в половата идентичност, социалната класа и мигрантския произход на местно, регионално, национално и европейско ниво, като дават възможност за професионалистите, работещи с младежи, да приемат и прилагат нов иновативен подход за справяне с чувствителни и противоречиви теми при младите хора.

Проектът DigiArts и неговите цели

Това ще позволи на работещите с младежи да разширят обхвата на своята работа и да осигурят подкрепа и помощ за повече млади хора, включително за такива, които не могат да дойдат лично на консултация.

Проектът DigiArts има за цел да даде възможност на младите хора да използват своята креативност и въображение, за да взаимодействат, да си сътрудничат с връстниците си и да споделят своите притеснения и тревоги открито. Очаква се този артистичен подход да ги подкрепи по подходящ начин, като същевременно повишава осведомеността по отношение на предимствата, предизвикателствата и рисковете на дигиталната работа.

ЕДНЮ

ЧАСТ

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

1 Представяне на възстановителното правосъдие и възможностите му при работа с младежи

Няма универсална дефиниция на Възстановителното правосъдие, нито съгласие относно контекста, в който трябва да действа то (напр. Braithwaite, 2002; Gavrielides, 2008). Гавриелидес (2007; 2021) разбира възстановителното правосъдие като „етос с практически цели, сред които е възпроизвеждането на това, което е засегнало страните и включването им в (пряка или непряка) среща и процес на разбиране чрез доброволен и честен диалог“ (стр. 139). Терминът етос означава „начин на живот“. Това е нов подход към живота, междуличностните отношения и начин за приоритизиране на това, което е важно в процеса на научаване как да съществуваме съвместно“ (Gavrielides 2007, p. 139). Брейтуейт (2002) и Макколд (1999) заявяват, че принципите, залегнали в основата на този „етос“, са обезщетяване на жертвата, изтъкване на отговорността на нарушителя и общности, оказващи грижи. Макколд твърди, че ако не се обърне внимание на всички тези три фактора, резултатът ще бъде само частично възстановителен.

В подобен дух Daly (2006) казва, че възстановителното правосъдие поставя „акцент върху ролята и опита на жертвите в наказателния процес“ (стр. 7), че включва всички страни в дискусия за престъплението, неговото въздействие и какво трябва да се направи, за да се превъзмогне. Вземането на решения, според Daly, трябва да се извършва както от непрофесионалисти, така и от юридически лица. Според Гавриелидес (2007), „Възстановителното правосъдие възприема нов подход към конфликтите и техния контрол, като в същото време запазва някои рехабилитационни цели“ (139).

Възстановително правосъдие: теория и практика

Въпреки неяснотата на дефиницията на възстановителното правосъдие, има консенсус, че фокусът му е върху възстановяването на щети, признати като комплексен феномен, включващ опит, мотивация, взаимодействия, социални роли, конфликти, нужди на всички страни, които не могат да бъдат ограничени в схематичността на стандартите.

Това е огромна възможност за прилагане на възстановителното правосъдие в областта на младежта посредством:

- включване на различни нива на социални и институционални взаимоотношения;
- непоставяне на граници на приложимостта по отношение на вредата;
- насърчаване на активното участие на младежите и работещите с тях професионалисти.

На местно ниво, включването на подходящо обучени доброволци в общността, предлага възможност за по-широко участие на младите граждани в съдебния процес, за по-широко излагане пред общността на умения за ненасилствено разрешаване на конфликти и намаляване на разходи за програмата.

На транснационално ниво, разглеждайки опита на по-„интегрираните“ системи, в които Възстановителното правосъдие е доста добре разбрано, познато, улеснено и приложено на практика, все пак по различни начини, намираме общи елементи, полезни за разбиране на възможностите за разширяване на визията и приложението на тази практика:

- Прякото участие в изпълнението на по-децентрализирани нива на управление, в сътрудничество с публични и частни партньори на местно и национално ниво;

Възстановително правосъдие: теория и практика

- използването в социални конфликти в допълнение към криминалните престъпления (с финансиране и методи на изпълнение, които като цяло изглеждат по-лесни).

В контекста на DigiArts потърсихме какви възможности може да предложи прилагането на възстановителното правосъдие, особено във връзка с разпространението на знания, осведоменост и овластяване сред младежите и работещите с тях?

Възникващите идеи се фокусират основно върху

- Разработването на добри практики, модели и стандарти
- Обучение на професионалисти, работещи с млади хора
- Подобряване на комуникацията между различните институционални нива
- Кампании за информиране и ангажиране на общността

Наред с това със сигурност е необходимо да се осигури създаването на централен официален координационен орган, да се гарантира по-голяма политическа и административна независимост за програмите за Възстановително правосъдие и по-голяма подкрепа от централното правителство на местните действия.

За насърчаване на по-широко разпространение и използване на този инструмент е важно, от транснационално до местно ниво:

- Развитието на законодателна помощ за публичните ресурси в подкрепа на движението за Възстановително правосъдие, въз основа на доказателства за неговото въздействие
- Ангажиментът - на системно ниво - да се предложи на гражданите достъп до практики на Възстановително правосъдие, базирани на местната общност, като първи избор за справяне с нанасянето на вреди и с неравенството

Възстановително правосъдие: теория и практика

- Развитието на множество хибридни форми на намеса, които посредничат между силните страни и ограниченията на отделните интервенции чрез възстановителното правосъдие
- Укрепване на общността и гражданската отговорност чрез увеличаване на участието в инициативи на общността
- Прилагане на принципите и практиките на възстановителното правосъдие в училище и други образователни среди, включително в университети
- По-често използване на принципите и практиките на възстановителното правосъдие на работното място

И накрая, трябва да се обърне специално внимание на това как да се създадат отворени гъвкави структури, техники и модели, които могат да бъдат споделяни от повече държави, които позволяват измерване и оценка на практиките и резултатите на възстановителното правосъдие във времето.

За да обобщим, възстановителното правосъдие обединява страни, които са били засегнати по някакъв начин и им дава възможност да споделят своя опит така, че да се улеснят разбирането и съпричастността (вж. Gavrielides 2007; 2020). Някои описват възстановителното правосъдие като начин за заличаване на конфликта от организациите и засегнатите лица. Възстановителното правосъдие е свързано изцяло с комуникация.

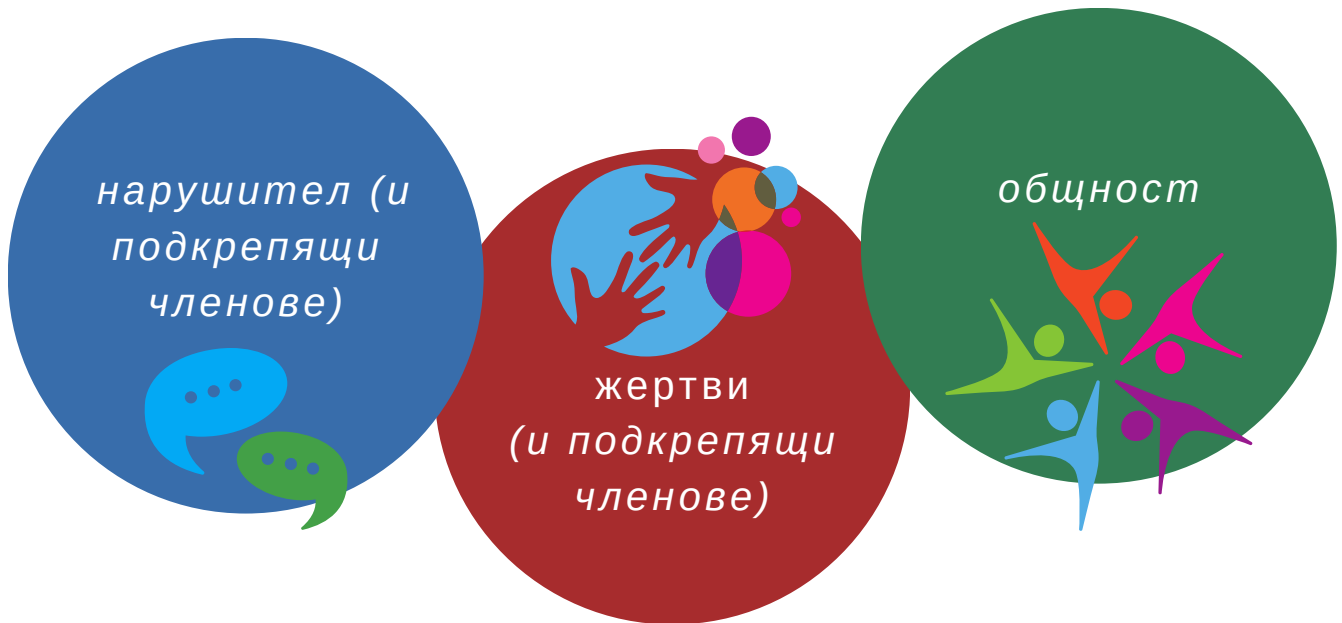
2 Практически методологии за прилагане на възстановителното правосъдие

Възстановителното правосъдие предлага серия от алтернативни програми, както в подхода за рехабилитация, така и в подхода за възнаграждение (Bazemore and Walgrave, 1999; Braithwaite, 1997; Gavrielides, 2008), нещо като „чадър“, който включва различни видове интервенция в контекста на наказателното правосъдие.

Възстановително правосъдие: теория и практика

Парадигмата на възстановителното правосъдие, която може да бъде отхвърлена в различни теоретични подходи и специфични програми, се основава на три характерни страни:

1. нарушителя, който трябва да е отговорен;
2. пострадалия, на когото е причинена вредата, който се нуждае от обезщетение;
3. общността, която се нуждае от помирение.

Във възстановителната парадигма тези три участващи страни се срещат, но в зависимост от конкретната ситуация и събитие има различни и гъвкави приложения на практиките на Възстановителното правосъдие. Ако само две от трите области се пресичат или ако програмата действа само в една област, има средно или частично възстановителна програма.

Има частично възстановителни програми, които засягат само един от участниците (нарушител, жертва или общност) и които включват работа със семейството на нарушителя, социална работа, насочена към семейството, работа в общността, работа изключително с нарушителя: отговорността е централна тема в тези програми.

Методите за прилагане на Възстановителното правосъдие включват:

Възстановително правосъдие: теория и практика

- медиация между жертва/нарушител
- семейни групови обсъждания,
- групови обсъждания на общността,
- миротворчески кръгове.

При планиране на програмата трябва да се вземе предвид избора на един от споменатите фактори, които са причинили неприятостите: територия на изпълнение, местна общност, влошаване на социалните отношения.

Основната практика в този случай е възстановителният диалог (RD), в който страните могат безопасно да говорят и слушат. Това изисква:

- Прекратяване изпълнението на решението
 - Отвореност към изслушване на това, което има да каже другият, дори и да не сте съгласни с него
 - Смирение и състрадание
 - Трансформиращо въздействие върху отношенията
 - Отношения, които поставят конфликта в личен контекст (и за двете страни).

Участващите страни във възстановителния диалог може да включват диалог между двама души или диалог в група, без или с посредник.

Когато посредникът присъства, той говори малко, но е напълно емоционално присъстващ, намесвайки се само когато е необходимо. Разбира се, от съществено значение е посредникът да може да предложи дълбоко и съпричастно слушане, да уважава личните истории на всички, да цени силата на мълчанието, да обръща внимание на езика на тялото, ума и сърцето и преди всичко да знае как да придава топлина и безопасност на диалога.

Тук се позоваваме на някои ключови практики на възстановителното правосъдие:

Възстановително правосъдие: теория и практика

2.1 (VOM) Медиация при жертва/виновник/ нарушител

VOM е една от най-добре познатите и най-често използвани програми на възстановителното правосъдие в северна Америка и Европа.

Ефективното проектиране на програмата е най-предизвикателната и критична стъпка: опитът показва, че често тази фаза се подценява.

Когато се планира VCO програмата е важно да се дефинират:

- цели: ако по дефиниция програмата VCO се основава на първичната цел да осигури процес на разрешаване на конфликт, който се възприема като справедлив както за жертвата, така и за нарушителя, всяка местна програма трябва да идентифицира кои вторични цели са важни за общността, като превенция на престъпления, рехабилитация на нарушители, помощ на жертви, разрешаване на конфликти в общността, овластяване на жертвите, помирение с жертви или алтернатива на лишаването от свобода.
- всякаква подкрепа от страна на общността/системата
- източник на финансиране
- целеви групи от населението
- управление на информационните системи
- обучение на медиаторите

При организирането на VOS програмата, трябва да се вземат предвид критичните аспекти за успеха:

- признаване на вината на виновника/нарушителя
- доброволното съгласие на страните (дори за нарушителя/виновника то не трябва да бъде принудително)
- осигуряване на среща очи в очи между жертвата и извършителя на престъплението
- обучение и неутралност на медиаторите

Възстановително правосъдие: теория и практика

Ключовите участници трябва да включват съдии, прокурори, адвокати на защитата, служители на затворите; защитници на жертвите; пробационен персонал, служби за подкрепа на жертви, политически представители на града, религиозни, квартални референти, граждански и бизнес лидери. Анализът на ключовите участници трябва да оцени как всеки от тях може значително да повлияе на развитието на програмата.

Създаването на консултативен комитет също може значително да допринесе за ефективността.

на програмата за медиация на жертви на престъпления. Нейната структура може да варира в зависимост от естеството на контекста и нуждите на програмата, като включва жертва и нарушител, които са участвали във VCO система или съдебната администрация, полицейски служители, служители на службите за подкрепа на жертви, социални работници, здравни работници, представители на медийната общност, училища, църкви и др.

Цел

Основната цел на VOS е да създаде процес за разрешаване на конфликт, който активно включва жертвата и извършителя на престъплението, за да се:

- поправят емоционалните и материални щети, причинени от престъплението
- даде на възможност на двете страни да обсъдят престъплението
- да изразяват чувства
- да разработят заедно - жертва и нарушител/виновник, да се намери път за определяне и възстановяване на щетите, причинени от престъпното събитие.

Възстановително правосъдие: теория и практика

Мотивация за участие

Сред основните мотиви на страните да участват в обсъждания, както за жертвата, така и за нарушителя/виновника са, че искат/могат да изразят чувствата си и да говорят директно с другия човек, както и да играят активна роля в разрешаването на проблема (което много често изглежда се отрича в системата на наказателното правосъдие).

Наред с това има някои очевидни алтруистични причини, като например „желание да се изплати щетата“ за нарушителите или „желание да се помогне на нарушителя“ за жертвите.

И накрая, има и елементи на дълг както за жертвите, така и за нарушителите: дълг към другата страна, към семейството, към обществото.

Никога обаче няма никакъв вид принуда на жертви или нарушители да присъстват на обсъждания.

Казус от практиката: Нападение на расова основа (в колеж)

Според казус, докладван от West Midlands Restorative Justice HUB, по време на дебат в час във връзка с тероризма, жертвата прави коментар, който е счетен за расистки от страна на виновника за инцидента и след това напада жертвата.

Първи стъпки

Случаят е отнесен до Центъра за възстановително правосъдие в Уест Мидландс и всички подробности са събрани от съответния полицейски служител.

След оценката на целесъобразността на метода на Възстановителното правосъдие, жертвата (и баща му) са били повикани и са приели среща; поискано е одобрението на родителите (присъствали на срещата), тъй като жертвата е непълнолетна.

Впоследствие са повикани майката на виновника за инцидента и самия той, уговорена е среща, на която родителите са дали съгласието си (тъй като виновникът е непълнолетен).

Подготовка

При срещата с виновника и неговата майка е извършена първоначалната оценка: виновникът е изразил пълна отговорност и е признал последиците върху жертвата. Извършителят обяснил, че в този момент е бил ядосан, защото смятал, че жертвата е обидила религията му, показвайки че съзнава, че не е имал право да го напада. Виновникът смята, че общуването с жертвата ще го мотивира да не повтаря нарушението, както и че ще му позволи да се извини.

Проучване на случай: Нападение на расова основа

По-късно двамата медиатори са се срещнали с жертвата и баща ѝ, като са съобщили, че майката на виновника съжалява за случилото се и че виновникът иска да се извини; тогава жертвата се е съгласила на Възстановително правосъдие.

Тъй като инцидентът се е случил в колежа, е било решено срещата да се организира там, като се включат преподавателят на двамата ученици, те самите и техните родители.

Жертвата и нарушителят са се срещнали няколко пъти, за да се уверят, че и двамата са напълно подготвени за срещата очи в очи.

Директна среща

В деня на срещата експерт, работещ с младежи, се е срещнал с жертвата в колежа, обобщил е какво ще се случи и е подготвил стаята.

Втори експерт се е видял с виновника, подготвяйки го за срещата.

По време на срещата е присъствал преподавателят.

След като всички присъстващи на срещата са се представили, са били обявени правилата.

Жертвата е обяснила как инцидентът го е засегнал, разгневил и повлиял на поведението му, обсъдили са нещата с виновника, излагайки ефектите върху чувствата и възпитанието му. Виновникът е успял да се извини и да обясни мислите си за него преди и след престъплението и как се е почувствал, когато е чул информацията, която жертвата му е казала.

Двете страни са постигнали споразумение да се опитат да разрешат всеки проблем, ако възникне разногласие между тях в бъдеще.

Проучване на случай: Нападение на расова основа

Обратна връзка

След срещата виновникът е обсъдил как изпълнението на процеса го е накарало да осъзнае въздействието, което е имал върху жертвата, той е осъзнал последствията от действията си, освен физическата вреда.

Жертвата е заявила, че е имала нужда да получи това признание и че чувства облекчение след извиненията на нарушителя.

Възстановително правосъдие: теория и практика

2.2 (FGC) Диалог на фамилна група

FGC ангажира общността от хора, които са най-засегнати от престъплението (жертвата и виновникът и техните семейства, приятели и ключови поддръжници на двете страни) при вземането на решение дали да разрешат престъпно деяние.

Тази практика е въведена в Нова Зеландия, където в момента се използва за повечето престъпления на непълнолетни. След това методът е адаптиран от полицията в Австралия и въведен и в Съединените щати.

Често се използва в процеса на правосъдие за непълнолетни, но може да се използва и след присъда за справяне с неразрешени емоционални проблеми или за определяне на конкретни условия за справедливо възстановяване. Процесът е използван в някои случаи с възрастни, за някои престъпления като кражба, палеж, дребни нападения, престъпления с наркотици и вандализъм.

Семейните групови диалози се прилагат в училища, полицейски управления, пробационни служби и квартални групи. Някои програми се изпълняват в рамките на една агенция, докато други се разработват в сътрудничество между различни агенции. В някои страни FGC се управлява от полицията (в части на Австралия и Англия), в други страни от съдилища за непълнолетни (Южна Австралия), в трети от системата за социални грижи (Нова Зеландия), а в някои страни от организации, използващи посредници на общността (Куинсланд в Австралия, Холандия).

Цел

Семейният групов диалог има за цел да предложи на жертвата възможност да се включи в дискусиата за престъплението и правилните санкции, като същевременно да повиши осведомеността на извършителя за въздействието

Възстановително правосъдие: теория и практика

на поведението му върху човека и да отчете напълно своята отговорност.

След това участието на ключови подкрепящи хора позволява и на двете страни да се свържат отново с основните системи за подкрепа на общността, както и да поемат колективна отговорност за подкрепа на правонарушителя и във връзка с бъдещото му поведение.

Мотивация за участие

Особено в случай на семеен групов диалог с непълнолетни правонарушители, резултатите от различни проучвания показват, че семействата им са по-често и активно включени в съдебния процес, когато присъстват на такъв диалог, в сравнение със стандартните съдебни процеси (Maxwell and Morris, 1993).).

В тази практика семейството играе решаваща роля, особено в живота на непълнолетния нарушител: следователно намесата на Възстановителното правосъдие има голям потенциал да засили отговорността както на семейството на нарушителя, така и на жертвата.

Извършителите и жертвите на престъпления ги смятат за полезни и има положителен резултат в спазването на споразуменията от страна на нарушителите, постигнати по време на диалозите, както и в намаляването на страха при много жертви.

И накрая, те помагат за изграждането на умения на общността за разрешаване на конфликти и вземане на решения. Всъщност, имайки по-широка аудитория от участници, те потенциално участват в повторното интегриране на извършителя в общността и в овластяването на жертвата.

Проучване на случай: Вандализъм в училище

Адам, 15-годишен гимназист, който силно симпатизираше на неонацистките идеи, се държи вандалски на парти през уикенда в своето училище.

При първите контакти с майката (Адам е бил непълнолетен) са събрани подробности за тяхната история: семейството се е преместило в Унгария от Румъния; майката има двама други по-големи синове, единият е на 26 години и е лежал в затвора за тежки нападения и побои, другият син, на 23 години, има дете, което е отгледано от другия родител; съпругът е починал преди години.

Майка му е знаела за поведението на Адам и е говорила с него за това, предупреждавайки го да не го прави отново; тя признава, че знае, че Адам вече е имал проблеми по време на празника и се страхува, че това ще доведе до по-сериозни проблеми. Тя постоянно го предупреждава да не говори негативно за ромската общност.

Адам обяснил как една вечер след парти, докато той и приятелите му се прибирали, унищожил контейнер за отпадъци. Той посочил, че неговите приятели не са замесени в това деяние. На въпрос защо го е направил, той само отговорил, че е много разстроен, защото от другата страна на улицата има група роми. Адам казва, че не са го наранили; просто се е подразнил, че са физически твърде близо до него.

Майката споделя за същото поведение и при предишни подобни ситуации.

Проучване на случай: Вандализъм в училище

Майката на Адам се кара със сина си да се откаже от тези радикални идеи. Но тя също е наясно, че той се държи така заради семейната ситуация - единият му брат е в затвора и семейството се разпада.

Обратна връзка

В този случай задълбоченият анализ, извършен с момчето, майката, съучениците и учителите, разкри липсата на внимание от страна на членовете на семейството към момчето.

Според Възстановителното правосъдие, в допълнение към работата по взаимоотношенията с общността, към която той и ромите принадлежат, участието на майката е най-важно за възстановяването на положителна връзка между двамата, за положително влияние и в подкрепа на това, тя да позволи на момчето да се изрази по различен начин и да придобие самочувствие.

Възстановително правосъдие: теория и практика

2.3 Диалог с общността

В тази практика членовете на общността участват в програмата на възстановителното правосъдие. Разработена през 20-те години на миналия век, тя продължава да се използва в Съединените щати, особено в Сан Франциско и Върмонт (Bazemore and Umbreit, 2001). Груповите диалози на общността обикновено включват възрастни извършители на ненасилствени и леки престъпления. В последно време те се използват при непълнолетни нарушители и се състоят в срещи между малка група граждани и нарушителите, за участие в изготвянето на споразумения за санкционирането им, наблюдение на спазването на санкциите и представяне на доклади за това в съда.

Цел

Гражданските общности могат да бъдат пряко въввлечени в съдебния процес, осигурявайки значителен „напредък на общността“ при влиянието върху престъпните действия и последиците от тях.

Участниците помагат да се определят подробностите за обезщетението в споразумение, което поправя щетите и насърчава положителна отчетност и реинтеграция.

Мотивация за участие

В тази практика възможността за представяне на общността, която е най-широко засегната от престъпността, играе важна роля.

В този тип програма членовете на общността имат общи интереси и по този начин насърчават безопасността, отчетността и реинтеграцията за всички участващи страни. Основната идея е способността на общото правосъдие да изразява силата и ценностите на общността.

Проучване на случай: Нападение на расова основа в града

Случаят се отнася до мъж от африкански произход, който е бил жертва на нападение на расистка основа по улиците на голям град от двама мъже, които са отправили расистки обиди и са изrekli фразата „върни се в страната си“. Повикани от свидетел, полицаите събират показания от жертвата и други свидетели. Потвърждава се расовата матрица на агресията. Кварталната общност започва да изразява тревоги и страхове поради зачестилите случаи от този тип.

В този случай може да се приложи групов диалог на общността: след подготвителната фаза (подбор, информация и споразумение с участниците; среща с жертва; среща с нарушител), гражданско представителство се среща с нарушителя, за да обсъди естеството на престъплението и отрицателните ефекти върху жертвата и общността.

Гражданите, жертвите и нарушителите могат да предложат серия от санкции, които се обсъждат с нарушителя и жертвата, докато се постигне справедливо приемливо споразумение.

Възстановително правосъдие: теория и практика

2.4 Кръгове

Кръговете са широко използвани в училищата (Mirsky, 2007, 2011; Wachtel & Wachtel, 2012), в промишлеността за включване на работниците в постигането на високи производствени стандарти (Nonaka, 1993), а след това, от 1992 г., в съдебната система, за включване членовете на общността да решат как да се справят с нарушител на закона (Lilles, 2002).

Първоначално кръговете се използват в Съединените щати, в традиционното наказателно правосъдие, от 1996 г. в Минесота. Сега те се използват в цяла Северна Америка и други части на света както за непълнолетни, така и за възрастни нарушители на закона, в различни видове престъпления и контекст.

Цел

Подобно на VOM и FGC, “Кръговете” предлагат място за среща между жертвата и нарушителя, но също така включват и общността в процеса на вземане на решения. Участниците в общността могат да варират от служители на съдебната система до всеки в нейните рамки, който е засегнат от престъплението: всички участници - жертвата, семейството на жертвата, нарушителят, семейството на нарушителя, други - по време на процеса говорят в кръга, предавайки си „реда на говорене“.

Мотивация за участие

Кръговете са многостранна практика на Възстановително правосъдие, която трябва да се използва проактивно, за изграждане на общности или реактивно, за да се реагира на грешки, конфликти и проблеми.

Важните елементи на Кръговете могат да бъдат идентифицирани в: желанието за промяна, участието на правонарушителя в общността и системата за подкрепа. Фокусът е върху чувството за общност, като се насърчава споделената отговорност, където всички страни работят заедно за намиране на конструктивни решения.

Възстановително правосъдие: теория и практика

Въпреки малкото проучвания, проведени за тяхната ефективност, Кръговете се разглеждат най-вече като справедлив процес, който позволява на всеки човек да има глас и да работи заедно за намиране на решение, както и като ефективна стратегия за изграждане на взаимоотношения и укрепване на общността.

За разлика от диалога, разглежданите проблеми засягат по-големи общности и социални проблеми.

Проучване на случай: Дискриминация в училище

Този случай е от училище, в което повечето ученици са роми. Конфликтът възникна между унгарски и румънски роми.

Предразсъдъците и стереотипите се изродиха в толкова голям конфликт, че се наложи да се намеси социален работник.

Тъй като много ученици бяха засегнати от негативната среда, груповите дейности бяха избрани като метод за решаване на проблемите.

Ако конфликтът е много жесток, вербален или физически, децата, които са най-отговорни за ескалирането му („размирниците“), трябва да бъдат отстранени от ситуацията и да следват индивидуални сесии с професионалисти.

ВЪЗСТАНОВИТЕЛНО ПРАВОСЪДИЕ ЧРЕЗ ИЗКУСТВО ПРИ РАБОТА С МЛАДЕЖИ И МЕНТАЛНО ЗДРАВЕ

1 Терапевтични форми на изкуството, младешта и психичното здраве

Има все повече доказателства, че възстановителното правосъдие и изкуството могат да имат както лечебен, така и сплотяващ ефект на общността в младешките среди. Erickson & Young (2010) потвърждават, че програмите за изкуства в общността са концептуализирани чрез предоставяне на възможности в маргинализираните общности за изследване на себеизразяването и насърчаване на самочувствието, както и емоционалното развитие, необходимо за прилагане на възстановяването. Арт терапевтичните практики са ефективно решение при работа с тийнейджъри и подпомагат решаването на техните проблеми с възприемане на идентичността, разпознаване на нуждите от междуличностни взаимоотношения и справяне с психични проблеми. Тези защитни фактори се постигат чрез възпроизвеждане на образа за себе си и курс за емоционално развитие (Hartz & Thick, 2005).

По време на тези сесии младите хора са в състояние да проучат своите рискове, като се съсредоточат върху аспект, който могат да контролират, вместо върху първоначалните си реакции, могат потенциално да променят резултата от обстоятелствата, водещи до обидно поведение, като разпознават потенциала на самоконтрола и се фокусират върху алтернативни възможности, когато са в подобни ситуации. Благодарение на изкуството участниците са в състояние да открият първоначалния си отговор на съответни действия и да променят хода на ситуацията.

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

Те развиват ново съзнание, като приемат потенциала на самоконтрола и емоционалната самодостатъчност, подобряват самочувствието си, самоувереността си и така се намаляват рисковете да извършат повторно престъпление (Erickson & Young, 2010).

Според Hartz & Thick (2005), програмите за арт терапия са достатъчни, когато става дума за юноши в юношески системи. Биологично високо ниво на когнитивни творчески сили е програмирано/достъпно за изследване, особено когато се изграждат механизми за справяне в ранна възраст, т.е. ако е насочено по подходящ начин, то може да бъде канализирано като последователност в развитието на идентичността, отразяване на поведенчески проблеми и продуктивност на психичното здраве. Когато участват в тези дейности, младите хора са в състояние да изразят емоциите си, като използват твърди изрази, следователно освобождават известно ниво на условен натиск/тревожност. Създаденото терапевтично пространство чрез символичния диалог им позволява да презаредят емоционалния дистрес, повишава тяхното самосъзнание и подкрепя (при поставянето под въпрос) нарушеното им възприятие за себе си (Persons, 2009).

Теорията за възстановяване предполага (Drennan, 2018), че установената алтернативна траектория - творческото програмиране, при работа с индивиди с отличителни или леки проблемни психични състояния, им позволява да променят когнитивното възприятие за себе си, овластява самосъзнанието и самоконтрола, следователно се намаляват рисковете от повторно престъпление. Основната цел за лично възстановяване е поемането на отговорността за болестта, следователно възстановяването на контрола върху обстоятелствата, довели до престъплението. Наличието на болестта и поетата отговорност намаляват необходимостта от оправдаване на обидното поведение, като впоследствие подпомагат управлението на риска за бъдещи повторни нарушения.

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

По този начин творческото програмиране в съдебно-медицински/ментални настройки може да приложи процеса на възстановителното правосъдие при работа с лица с психични проблеми, тъй като подходът се фокусира не само върху вредата, причинена на жертвата, но и върху разпознаването на вредата от страна на извършителя, което по същество води до обидно поведение (Drennan, 2018).

Теорията за личното възстановяване е изградена (Drennan, 2018) в рамките на перспективата хората да подобрят мястото си в социалната среда чрез разпознаване и на характеристиките на психичното си здраве, следователно чрез прогнозиране на индивидуалните модели, съзнание за по-висока отговорност за нечии вредни действия и извършване на повторно престъпление. Личното възстановяване, известно също като условна адаптация, е различно от клиничното възстановяване, тъй като се фокусира върху самосъзнанието, себеприемането, целенасочената дейност, развитието на личните цели, следователно овладяване на собственото поведение, като се уповава на познанието за психичното здраве, вместо да се фокусира върху клиничното възстановяване (Drennan, 2018).

Някои художествени програми допринасят за повишаване на любопитството на участниците към продължаване на формалното им образование, докато други подпомагат справянето с пристрастяването и нуждите от реинтеграция в общността. Изследователски екип, ръководен от RAND Europe, в партньорство с ARSC UK и Университета на Южен Уелс, внедрява набор от инструменти IOMI (Intermediate Outcomes Measurement Instrument) за измерване на прогресията на организации, занимаващи се с изкуства и доброволчески организации. Въпреки че все още предстои да бъде публикуван, той е широко пилотно изпробван от различни организации.

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

Подчертава се, че компонентите, водещи до въздържане, не са само когнитивни процеси или външни структурни фактори, но и социален/човешки капитал. Въпреки че изкуството и другите културни програми не са в състояние да покажат пряко въздействие върху намаляването на повторните престъпления, те помагат за изграждането на самочувствие, отговорност и способности за ангажимент към другите в градивен ред. Арт програмите са свързани с подобряване на самоконтрола в ареста и по-добра комуникация с други участници и членове на персонала (Ings & McMahon, 2018).

2 Изкуство и възстановително правосъдие

Засилва се единомислието за това, че изкуството може да бъде мощен инструмент в процесите на възстановителното правосъдие. Това отчасти се дължи на терапевтичния характер на изкуството - изкуството като интроспективно и експресивно усилие може да подпомогне емоционалните процеси и пътищата за активно и продуктивно поправяне, към които се стреми възстановителното правосъдие.

И така, какво представлява изкуството при възстановителното правосъдие? Бихме могли да се опитаме да дефинираме изкуството при възстановителното правосъдие, но тъкмо по отношение на възстановителното правосъдие бихме искали да преминем отвъд етикетите и да избегнем грешките от миналото. Изкуството при възстановителното правосъдие е процес и преживяване. Точно както при тръпката от шофирането, ако никога не сте шофирали, е невъзможно да изпитате или разберете въздействието му върху вас. Проектът Mental Health Matters¹, управляван от Международния институт „Възстановително правосъдие за всички“ и финансиран от Еразъм, внедри изкуството при възстановителното правосъдие на терена на психичното здраве (Gavrielides, 2022).

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

Изкуството при възстановителното правосъдие може да даде сила и да отвори каналите за комуникация и споделяне на властта. Чрез прости стъпки и изразяване на емоции изкуството във възстановителното правосъдие може да постигне това, което медицинският модел не може. Може да лекува и да възстановява.

Две от ключовите послания, произтичащи от проекта, са, че при възстановителното правосъдие изкуството може да бъде мощен инструмент, който може да постигне целите на психичното здраве при всякакви условия, но особено в рамките на институции за психично здраве, в системата на наказателното правосъдие (напр. затвори и охранявани територии) и други клиници, където се цели благосъстоянието на пациентите.

Второто ключово послание е, че изкуството при възстановителното правосъдие може да бъде болезнено и да доведе до неочаквани рискове.

Ето защо трябва да се работи отговорно. Писали сме многократно относно необходимостта всяка форма на възстановително правосъдие да се прилага внимателно и отговорно (Гавриелидес 2018; 2017; 2016; 2015). Трябва да избягваме необосновани претенции и да го прилагаме в съответствие с неговите принципи. Когато забелязваме случаи на дисбаланси на властта, трябва да сме изключително бдителни и обучени да се справяме със ситуацията.

Mental Health Matters¹ (МНМ) не е единственият проект, който използва изкуството във възстановителното правосъдие. Всъщност има няколко организации, които са създали програми, интегриращи изкуството и възстановителното правосъдие в и около системата на наказателното правосъдие: Млади нюйоркчани, Колектив за затворнически изкуства в Калифорния, програма в Нешвил, програмата за стенописни

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

изкуства във Филаделфия, Коалиция за изкуства в правосъдието - национален проект, Трансформиране/ възстановяване в Браунсвил, Проект повторно включване в Бруклин и други (Мурали, 2020 г.).

Друг пример е Театралната компания Geese, за която се съобщава в „Изкуство, култура и иновации в наказателното правосъдие: Ръководство за комисари” от Алианса по изкуствата на Националното криминално правосъдие. Изследват се теми като молба за помощ, свързване с околните, отклоняване от негативни настроения, поставяне на цели и развиване на нови умения. Проектите използват активни упражнения, ролеви игри и театрални метафори и изследване на модели на когнитивно поведение. За доказателство, че проектът е бил много успешен, ще споменем оценки на участниците относно тяхното участие в проекта:

„Осем години нищо не допринесе за психичното ми здраве. Geese ми предостави техники, за да си помагам сам...”

„Това ме накара да видя положителните неща в живота си... Това е изградена увереност – увереността ми помага да изтърпя присъдата си и да се занимавам с други неща, когато си тръгне.“

„Имах 15 положителни оценки след този курс, защото изпълнявах повече от нормалните задължения, като например да помагам. Приложих го в действие. Например, когато персоналът каза, че си е мислел, че ще ударя един в лицето миналата седмица – те казаха, че са посегнали към алармите си, но тогава аз не го направих. Стиснах юмруци, имах буца в гърлото си и обикновено бих подивял, но не го направих и се чувствам толкова горд от себе си.”

Възстановителното правосъдие може да се материализира чрез театър, поезия, музика, картина, филм, драма, музика и изложби. Изкуството има място в образованието, здравеопазването и управлението

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

на програми за нарушители. Те се провеждат също и самостоятелно (например в килия) с изключителни резултати.

Използвайки позитивен подход изкуството и творчеството могат да подпомогнат подобряването на благосъстоянието, да пробудят интерес към ученето, да развият умения за заетост и да подпомогнат хората да изградят нови положителни страни на личността. Заниманието с изкуство може също така да доведе до нови умения и възможности за работа, например желание у участниците за активно участие в тяхната общност и култура.

Театърът, музиката, танците, визуалното изкуство и творческото писане имат дълга успешна традиция за подпомагане на нарушители и бивши нарушители да променят живота си, съдействайки за предотвратяване на ново престъпление (Parkinson, 2016).

Съществуват все повече доказателства, които демонстрират положителното въздействие на изкуството в образователна среда за ангажиране, мотивиране и предоставяне на възможности на хората да развият нови умения, както и да откриват нови начини на поведение и взаимоотношения с другите. Предишни изследвания показват ясният принос, който изкуството може да има в подкрепа на пътищата за отказ от определено поведение, по-специално чрез подобряване на психичното здраве, чрез справяне с употребата на наркотици и алкохол, повишавайки способността на хората да поддържат силна връзка със семейството и децата, и чрез обръщане на негативните социални нагласи (Hughes, 2005).

Като обобщение трябва да се подчертае, че доказателствената база за използването на изкуството във възстановителното правосъдие в младежка среда показва, че:

Възстановително правосъдие чрез изкуство при работа с младежи и психично здраве

- Участието в творчески дейности при възстановителното правосъдие (ВП) позволява на младите хора да започнат да предефинират себе си, което представлява важен фактор за предпазване от престъпление.
- Творческите проекти на ВП осигуряват високи нива на ангажираност сред младежите. Доказано е също така, че ангажираността в проектите по изкуство при ВП води до по-голямо участие в образованието и дейности, свързани със заетостта.
- Арт проектите на ВП могат да имат положително въздействие върху начина, по който младите хора управляват себе си по време на своето образование, особено върху способността им да си сътрудничат с другите – включително други участници и служители. Това се съчетава с повишен самоконтрол и подобряване на уменията за решаване на проблеми.
- Ангажирането с арт проекти на ВП улеснява сближаването на общността и насърчава чувството на овластяване.
- Арт проектите на ВП отговарят на индивидуалните нужди на участниците. Текущата политика по документацията за възлагане на услуги за посрещане на нуждите на младите хора акцентира върху значението на отзивчивостта при задоволяване на различните нужди.
- Арт проектите на ВП осигуряват безопасни пространства за младите хора, преподавателите и младежките работници имат положителен опит, започват да правят индивидуален избор в безопасно пространство, където властта е споделена.
- И накрая, има примери за редица арт проекти във ВП, които показват тяхната ефективност за подобряване на психичното благополучие и подпомагане на възстановяването от проблеми с психическото здравословно състояние. Доказателствената база демонстрира и важността на интегрирането на арттерапията в рамките на съществуващите лечебни програми с цел подобряване на тяхната ефективност.

ДВЕ
ЧАСТ

ИЗКУСТВОТО И ТВОРЧЕСТВОТО В РАБОТАТА С МЛАДИ ХОРА

В работата с младежи изкуството често се използва „като средство за изразяване, експериментиране и формиране на идентичност“ и „като рамка за образование“ (Howard, 2017, раздел 2, параграф 1 и 7). Реализирани са множество проекти за младежка работа, изкуство и художествено творчество като независими инициативи, както и в рамките на проекти по Еразъм+ на местно, регионално, национално и международно ниво, целящи да помогнат на младите хора да изследват своята креативност (Reichert, 2015).

По принцип в работата с младите хора изкуството:

- дава възможност на младия участник да изследва алтернативни начини за общуване;
- насърчава лични и иновативни идеи;
- има жизненоважен принос за развитието на набор от интелигентности;
- подобрява живота и е безценно за стимулиране на творческото мислене и за насърчаване способностите и адаптивността;
- акцентира върху творческия процес и гарантира, че работата е лична и притежава качество;
- гарантира, че артистичният израз се оценява, самочувствието е повишено, насърчава се спонтанността и поемането на риск и различието се приветства.

Индикативните проекти, които са събрани от партньорите по проекта DigiArts (стр. _), показват, че изкуството е започнало да бъде част от образователните стратегии. И въпреки че „младежката работа все още се бори да намери сигурно място в рамките на националното и местното подсигуряване на младежта“ (Дейвис, 2021 г., стр.2) – факт,

Изкуства и творчество в работата с младежи

който беше утвърден по време на пандемията Covid-19, явно бъдещото развитие изглеждат впечатляващо.

Проектът DigiArts, който наистина възникна като идея от пандемията Covid-19, ще бъде важно допълнение към тези инициативи чрез съчетаване на ценностите на възстановителното правосъдие с мултидисциплинарни инструменти, които могат да бъдат предоставени от театъра, за да се образуват младежки работници и да се приблизят до младите хора. Както заявява Марвин Карлсън, „произходът на това, което днес се нарича театър, ни връща далеч назад преди записаната история“. Театърът, като форма на изкуство, съчетава дейности, които са „разработени по безброй различни начини в различни общества и култури, и в съвременния свят резултира в огромното многообразие на театъра и свързаните с театъра форми“ (Карлсън, 2014 г., стр. 1). Следователно театърът е всеобхватно изкуство, защото включва всички изкуства, т.е. литература, музика, танци, живопис, скулптура и всички изобразителни изкуства посредством сценография, костюми и осветление. Тази представа за театъра като „произведение на цялостното изкуство“ (Gesamtkunstwerk) е идея, която е развивана от Рихард Вагнер от 1849 г. до 1952 г. Тя се противопоставя на разделението между изкуствата (Zersplitterung der Künste) и води до социални и политически последици, защото утвърждава, че изкуството и по-специално театърът могат да „обслужват „по-висшата“ цел на „образование“ и усъвършенстване на човека“ (Fisher-Lichter, 2008, стр. 202). Това, разбира се, също потвърждава, че схващането, че изкуството притежава способността да подпомага развитието на човека, не е фантастика.

Връщайки се обаче към театъра, трябва да се отбележи, че през последната четвърт на XX в. век и до днес, изпълнението и перформативните аспекти придобиват по-голямо значение отвсякога (Carlson, 2014, р. 59)

Изкуства и творчество в работата с младежи

като те разнообразяват и разширяват инструментариума на театъра. По този начин освен литературата, музиката, танците и изящните изкуства, киното и всички филмови форми представляват изключително допълнение или дори неразделна част от представленията и различните перформативни аспекти разширяват обхвата на театъра чрез включване на дигитален материал в представлението и/или на сцената.

Освен това социалните и културни проблеми на изпълнението и неговото фокусиране върху въпросите на идентичността и пола, които са били теми и проблеми, неразривно свързани с изграждането на представлението (McKenzie, 2001, р. 7-14), предоставят възможност за обръщане към желанията, стремежите и нуждите на младите хора..

Проектът DigiArts ще се фокусира върху древногръцката драма и по-специално пиесата „Троянки“ на Еврипид. Темата на пиесата, която се фокусира върху войната, пленничеството, миграцията и „другото“, е свързана с тревогите на младите хора, но също така се доближава до аналогични съвременни граждански, социални и културни проблеми. Функцията на хора като посредник между героите на пиесата и зрителите, може да инициира форми на художествено изразяване, които могат да се простират от музика и танци до поезия и комикси. Състоянието на катарзис, което е неразделна част от древната трагедия, може да се свърже с ценностите на възстановителното правосъдие (Гавриелидес, 2021).

В този смисъл театърът и представлението могат да обединят млади хора и младежки работници, които се интересуват от различни форми на изкуството. Може да им даде свободата да изразяват себе си, да мислят креативно и да се справят със съвременните проблеми чрез ценностите на възстановителното правосъдие.

ТРИ ЧАСТ

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ДИГИТАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ И МЕТОДОЛОГИИ В РАБОТАТА С МЛАДЕЖИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА КРЕАТИВНОСТТА

1. Прилагане на ценностите на възстановителното правосъдие в процесите на дигиталния театър/ драмата и изкуствата

Творчеството чрез дигитален театър и изкуство повишава стойността на възстановителното правосъдие, позициите и уменията за споделяне на властта, вземане на решения, равнопоставеност, многообразие и уважение. В тази сесия ще се обсъди как дигиталните форми за създаване на театър и изкуство може да се прилагат като креативен подход към теми и казуси от възстановителното правосъдие.

Общият термин драма и театър за работа с младежи включва всички форми, жанрове и техники на драмата и театъра с помощта на цифрови технологии. Дигиталната драма и театърът за младежи са форма на изкуство и творческа, многоцелева учебна методология както за драмата и театъра, така и за други области на познанието. В това ръководство приложението на дигиталните технологии се отнася до холистичния подход към драмата и театъра в младежката работа като форма на изкуство и като обучително средство, но също и до специфични форми или подкатегории на областта, в която сливането на дигиталните технологии, драмата и театъра води до повече или по-малко технологично развити дейности и изисква различни видове цифрово оборудване (напр. използване на цифров фотоапарат, смарт мобилни устройства, дигитални игри, програми за цифрово редактиране, дигитална сценография и др.).

Използване на цифрови инструменти и методологии в работата с младежи и повишаване на креативността

„Формите на театър/драма, използващи цифрови технологии, се отнасят до мултимодалното средство на театъра/драмата, които могат да използват компютри, прожекционни екрани, мобилни телефони, смарт мобилни устройства, цифрови фотоапарати и камери, както и всяко цифрово устройство или аксесоар. Това е по-скоро форма на изкуство и на подход на преподаване, който използва театъра и драмата, за да прилага творчески цифровите технологии, отколкото грандиозно или технократско въведение в театралното образование. Интегрирането на дигиталните медии в обучението по театър се изучава успоредно с насърчаването и опазването на ключовите характеристики на драмата в образованието, както са обобщени в човешкото общуване, колективизма, култивирането на въображение и ученето чрез кинестетика и опита от преживяното“ [Fanouraki, 2016: 22-23].

Интегрирането на цифровите технологии в драмата и театъра обогатява, развива и предефинира формите на театъра, тъй като дава възможност на младите хора да могат да ги прилагат чрез креативно използване на цифрови технологии (драматизация, театър, представление, дигитално изпълнение, онлайн изпълнение и т.н.). С други думи при използването на посочените форми и жанрове на драмата и театъра се прилагат на практика цифрова фотография, филмиране, използване на компютър и интернет (Web 2.0), използване на проектор и други прожекционни устройства, смарт мобилни устройства и други цифрови технологии. Същевременно в контекста на драмата и театъра участниците могат да бъдат ръководени при проектирането и реализирането на творчески късометражни филми, видеа и документални филми, при групово или индивидуално писане на сценарий, създаване на основните форми на анимация, паралелното използване на език и скреч софтуер, дигитални игри и изработка на цифрово портфолио от снимки с или без придружаващ текст, и т.н.

Използване на цифрови инструменти и методологии в работата с младежи и повишаване на креативността

Навлизането на дигиталните технологии в драмата и театъра открива актуален диалог относно понятието за физическо присъствие, кинестезия, човешко общуване и комуникация както в контекста на изпълнение на живо или на прояви, използващи цифрови технологии, така и в контекста на форми на онлайн драма и представление (онлайн драма, дигитално изпълнение, уеб базирано изпълнение). Такива цифрови театрални форми изместват представата за физическо или „присъствие“ в друга сфера, в друго „пространство“, където отново може да се усети присъствие или физичност, но структурата и дизайнът на драмата се променят (смесени форми на живо и уеб базирано изпълнение, онлайн драма с живи форми на участие в него, видео-конферендна връзка в контекста на представление или курс и др.).

Цифровите технологии чрез виртуалната среда засилват употребата на символа, считан за ключов градивен елемент на драмата и театъра. Джанет Мъри в нейния справочник Хамлет на Холодек „Бъдещето на разказа в киберпространството“, който следва справочника „Компютрите като театър“ на Бренда Лорел, базирайки се на цитата на Колридж за елиминирането на неверието, посочва, че когато навлезем в измислен свят, „ние не елиминираме толкова неверието, колкото култивираме вяра“. Мъри заявява, че дигиталната среда създава нови възможности за практическото приложение на това активно култивиране на вярата и обяснява, че един обект може да се разглежда като реален, когато придобие функционална употреба във виртуалната среда (виж Murray 1997, 110-111; Fanouraki, 2016, 27-28).

Целта на тематичната единица е да запознае младежките работници с основните концепции на дигиталната драма и театър и творческото интегриране на дигиталните технологии в театъра и драмата, които обогатяват процесите на производство и

Използване на цифрови инструменти и методологии в работата с младежи и повишаване на креативността

създават крайния продукт-резултат, независимо дали е представление, проява, проект за дигитални изкуства, използващ цифрови технологии, или креативно видео, онлайн изпълнение и т.н. Специфичните цели на тези цифрови процеси е разбирането за разнообразието от теми, учебни и естетически мотивации, които се насърчават, когато драмата, театърът и дигиталните технологии се превърнат в акцент в съвременното възстановително правосъдие при спазване на етичния кодекс в използването на технологиите.

ДИГИТАЛНИЯТ РАЗКАЗ В РАМКИТЕ НА ДИГИТАЛНИЯ ТЕАТЪР И ИЗКУСТВАТА

Дигиталното разказване на истории е творчески интегрирано като една от формите или техниките на ИКТ, което предоставя на фасилитатора възможността да създава индивидуални или групови разкази, използвайки разнообразие от цифрови медии, главно чрез използване на фотография или гвижещи се изображения, придружени (или не) от глас и звук, както и чрез използването среди или системи за дигитално разказване на истории на компютър и приложения на смарт мобилни устройства и др. В контекста на драмата и театъра в работата с младежи, дигиталното разказване на истории динамично обогатява концепцията за разказ:

- чрез обикновено разказване на истории или разказване на истории с едновременно представяне или драматизация на реална или измислена история, мит, приказка;
- чрез история, която въвежда участниците в пиесата и която може да произтича от импровизация, личен опит или да се базира на писмен източник (театрален текст, литература, кино и др.).

Дигиталното разказване на истории позволява както на обучаващия се, така и на учителя да обогатят ролята си на разказвач, като могат да се използват:

- заснето действие;
- прожекция на екран;
- импровизирани или записани познати мелодии
- за разказване на момент от историята (в началото, средата или в края на историята).

Дигиталният разказ може същевременно да бъде мощен стимул за началото на драма и като самостоятелен цифров материал може да се явява начало на действието или финален продукт на пиесата.

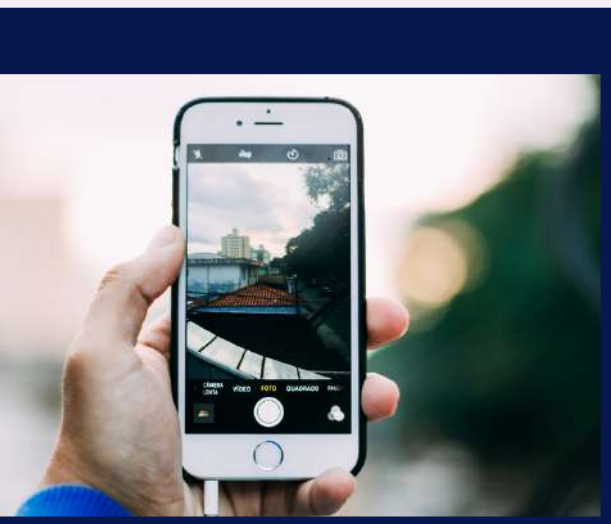

ДИГИТАЛНО ПОРТФОЛИО

Създаването на дигитално портфолио с помощта на фотография, звук и разказ (съставни или фрагментирани) предлага разнообразие от възможности за цифрово разказване на истории на всички етапи от подготовката и реализирането на театрални и драматически действия. Фотосценарий, видео с експериментален звук или записан глас може да бъдат интродукция на урок или да бъдат интегрирани в контекста на дигитално театрално представление.

Снимковият, филмовият и аудиоматериалът също може да са от:

- използването на драматични упражнения, т.е. когато обучаващите се записват своята игра
- или от самостоятелни или направлявани индивидуални действия и техни собствени индивидуални или групови проекти по собствен свободен избор. Допълнителни цифрови технологии, които подпомагат дигиталното разказване на истории в драмата и театъра, са безжични слушалки (за възпроизвеждане на аудио разказ), уеб 2.0. технологии и социални медии, програми за запис и творческо възпроизвеждане на аудио и видео от компютър или смарт мобилни устройства.

Времетраенето на цифровото разказване на истории варира от много кратки до продължителни действия, които могат да обхващат различен период от време, но могат също така да бъдат представени линейно и нелинейно в рамките на пиесата. Освен това в контекста на дигиталната драма участниците могат да използват готови програми, платформи, приложения и други цифрови технологии, които им позволяват да представят своята история по нов начин (образователна виртуална среда, дигитални игри или системи за разказване на истории, напр. My Storymaker, Kidspiration, StoryMat, Storytelling Alice и др.).

Струва си да се отбележи, че чрез импровизиране и създаване на действия и продукти за цифрово разказване на истории участниците постигат и творческо създаване на писмен и художествен дискурс и могат да трансформират дигиталните разкази в различни форми на текстове, като използват готови приложения или творчески дигитални процеси и игри, при което се мотивират от аниматора-координатор на групата. Освен това съдържанието и формата на дигиталното разказване на истории могат да бъдат важен инструмент за изследване на дигиталната драма и театър.

ДИГИТАЛНА СЦЕНОГРАФИЯ. ТЕХНОЛОГИИ И ВЗАМОДЕЙСТВИЕ С ПРОСТРАНСТВОТО И ТЯЛОТО

ЧАСТ 1

Този раздел разглежда как цифровите технологии взаимодействат със сценичното пространство на класната стая или мястото за изпълнение и предефинират нови форми на дигитална сценография за младата публика. Оборудването на пространството за младежки работници с компютри, проектори и прожекционни екрани позволява творческата поява на дигиталната сценография във възстановителното правосъдие, но и в много случаи показва тенденция да сведе до минимум присъствието на реквизит и да се създадат нови форми на хибридна сценография, която комбинира сценичен реквизит с дигитална среда. На екрана участниците в дигиталната грама може да прожектират цифрови снимки, записани материали, анимация, архивни материали и всякакви други от импровизиран, реален или въображаем материал, който те са изследвали или създали за себе си или в рамките на някоя роля.

Прожекцията чрез проектора позволява на участниците да експериментират върху връзката между живо действие и прожектирано изображение, неподвижно или движещо се и изпробването на визуални композиции с тялото върху проектираното изображение, техники и форми на дигитален театър на сенките и съвременно куклено изкуство, взаимодействие чрез вербална или невербална комуникация с лицата от прожектираното изображение, импровизации, интерактивна прожекция на театрални упражнения, игри и други дейности за дигитално взаимодействие.

Прожекцията чрез проектора позволява на участниците да експериментират върху връзката между живото действие и прожектираното изображение (неподвижно или движещо се):

- импровизации по отношение на проектираното изображение;
- визуални композиции с тялото и взаимодействие с прожектираното изображение;
- разговор или невербална комуникация с видео героите или с цифровите изображения в или извън ролята;

ДИГИТАЛНА СЦЕНОГРАФИЯ. ТЕХНОЛОГИИ И ВЗАМОДЕЙСТВИЕ С ПРОСТРАНСТВОТО И ТЯЛОТО

ЧАСТ 2

- Визуални композиции от тела, свързани с цифровото изображение чрез използване на сценични обекти (допълващи, контрастни или интерактивни отношения между изображение и тяло);
- създаване на хореография, базирана на взаимодействието на участниците на сцената или в залата с лицата или обектите от екрана;
- използване на специфични форми на театрално/драматично обучение, като дигитален театър на сенките, Пражки черен светлинен театър, модерно куклено изкуство, игра с пръсти, куклени пиеси и използване на маски за младежка аудитория с или без добавяне на източници на светлина;
- интерактивно писане по прожектираното изображение с помощта на интерактивен проектор с електронна писалка или маркер или използване на интерактивни програми за писане, рисуване и илюстриране и др. [Фанураки, 2016: 39-40].

Прожекцията на голям екран в комбинация с използването на малки източници на светлина (малки прожектори, фенерчета и др.) или паралелното използване на сценични предмети, засилва креативността на сценографските решения и предложения при постановката на спектакъл или театрална програма. Прожектирането на дигитален материал изисква подходяща подготовка от страна на координатора и екипа, особено ако екипът е отговорен и за създаването му (заснемане, запис и др.). В контекста на дигиталните театрални и драматични произведения участниците и ръководителите може да използват също и интерактивна бяла дъска както поради познавателни, така и по естетически и артистични причини. Освен това при младежки представления или събития може да се използва видео или прожекционно картографиране, особено когато както професионалистите по ИКТ, така и обучаващите се, познават и са потребители на конкретни цифрови програми и технологии за прожектиране върху обекти, сгради, алтернативни прожекционни повърхности и 3D проектиране на обекти върху 2D повърхности. По същия начин по време на изпълнение творчески дигитални програми за рисуване и дизайн на изображения могат да обогатят дигиталната сценография и да повишат интереса на участниците към дигитално преосмисленото сценично пространство на своето представление.

ТВОРЧЕСКИ ВИДЕОКЛИПОВЕ И ДИГИТАЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ

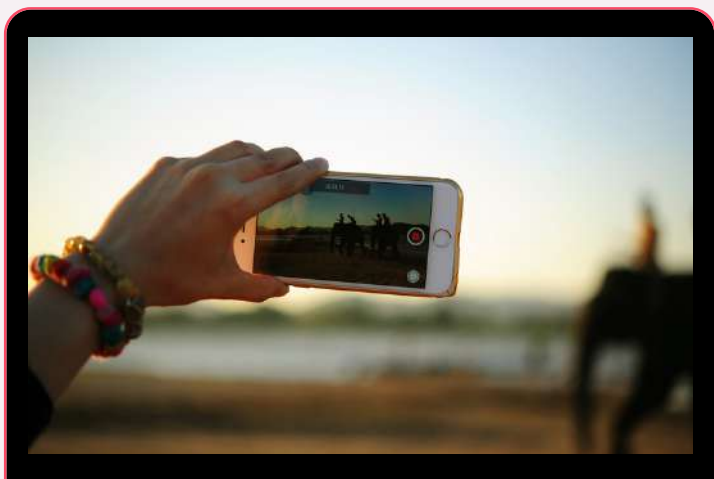
ЧАСТ 1

В контекста на дигиталната грама и театър създаването и работата с филми и документални филми са силен многостранен и творчески стимул, но също така и цел на модула от учебната програма и краен резултат от дейността.

Късометражни и игрални филми, документални филми, образователни или телевизионни/онлайн сериали могат да бъдат учебно помагало и съдържание на урок, дейност или дори представление или дигитално събитие. Филмите и документалните филми служат като отправна точка за урока или се използват по време на курса с конкретно съдържание или в етапа на оценка и обратна връзка за дейностите (Fanouraki, 2016, 81). Темата, форматът и жанрът на филма могат да бъдат съдържание на импровизациите преди или след гледането му. Театралните техники и импровизации могат да се прилагат на всички етапи на гледане на филма (преди/след) и ако е подходящо (за конкретни дейности) и по време на прожекцията, която може да бъде прекъсната, за да могат обучаващите се да познаят или да предскажат края на историята или да разкажат своя собствена версия на финала и след това да гледат останалата част от филма.

Филмите или документалните филми са материал за създаване на представления, театрални и образователни дейности и могат да бъдат адаптирани от участниците в събитие, представление, късометражен филм, творческо или театрално писане и т. н. Успоредно с това филмът става повод за изучаване и изследване на техниките и структурните елементи на сценария, актьорското майсторство в киното, режисурата, фотографията, монтажа и всяка отделна специфика/изкуство в киното.

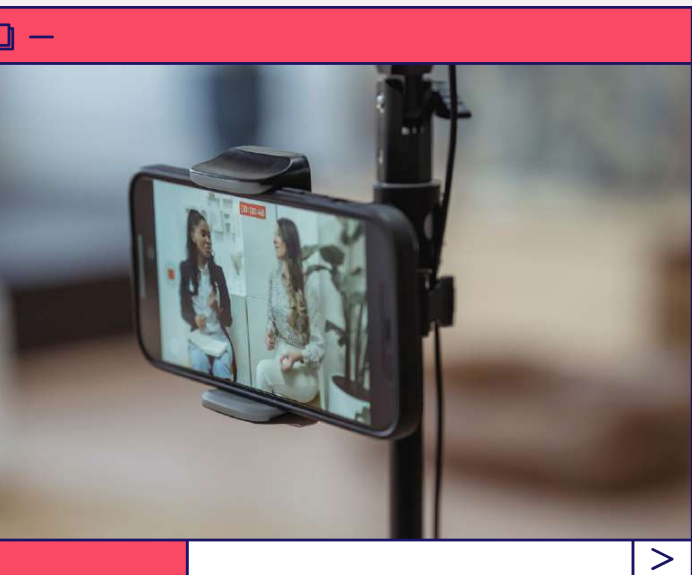

ТВОРЧЕСКИ ВИДЕОКЛИПОВЕ И ДИГИТАЛНО ИЗПЪЛНЕНИЕ

ЧАСТ 2

Документалният филм може да бъде творчески интегриран в проучването на участниците по дадена тема и може да служи като материал, който да се използва от участниците в ролята на експерти по тази тема, използвайки цифрови технологии (мантията на експерта). В контекста на драматизираната история даден документален филм се представя от водещия или участника в роля като един от елементите, който подпомага тяхното изследване и същевременно дава нов обрат на драматизацията. В друг случай документалният филм може да бъде отправна точка за пиесата и може да бъде творчески адаптиран от обучаващите се чрез свободна импровизация или дейности под ръководството на фасилитатора.

Създаването на късометражни и документални филми от участниците може също така да представлява крайният резултат от дигиталната грама или те могат да бъдат интегрирани в програма за театрално образование или дигитално представление. Участието на обучаващите се в процесите на подготовката и създаването на късометражни и документални филми подобрява методите за съвместна работа в екип и подпомага създаването на екипна атмосфера и естетическото възприемане на седмото изкуство. Съвременните цифрови медии позволяват също така експериментирание и създаване на видеоклипове чрез смарт мобилни устройства с удобни възможности за заснемане на изображения, звук и монтаж, но в същото време те изискват кинематографична грамотност и запознаване с творческия екип, което на практика изисква индивидуалната (или групова) визия на тежисьор-постановчик.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Всички горепосочени дигитални и артистични методологии мотивират младите хора да използват своята креативност и да разкажат за своите притеснения, схващания и нужди и да ги споделят в група. Дигиталният театър и грама комбинират различни форми на дигитално изкуство, като дава свобода и възможности всеки отделен човек да предефинира себе си в безопасна екипна среда.

ЧЕТЫРИ
ЧАСТ

ДА НАПРАВИМ НЕФОРМАЛНОТО УЧЕНЕ ВИДИМО — ВАЛИДИРАНЕ НА КОМПЕТЕНЦИИ С НИВО 5

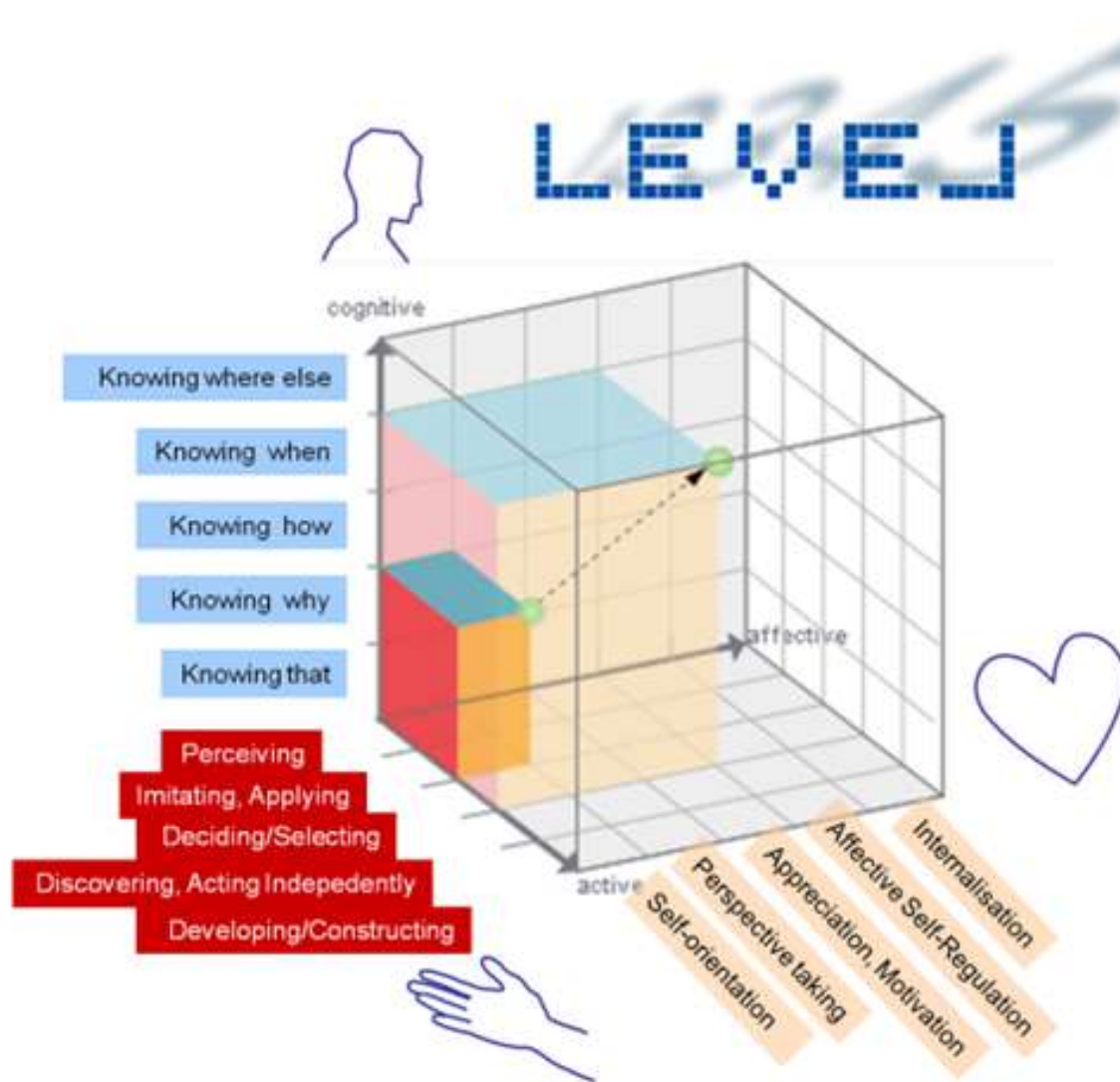
Защото ученето се случва навсякъде!

Когато учим, ние развиваме нашите компетенции, т.е. нашите способности и потенциал да посрещаме предизвикателства и да решаваме конкретни задачи. Срещайки тези предизвикателства, ние растем, непрекъснато се развиваме и ставаме по-способни. Още от епохата на Просвещението от трудовете на швейцарския педагог Песталоци знаем, че ученето става с „глава, сърце и ръка“. През последните години невробиологичните (мозъчни) изследвания отново ясно показаха, че некогнитивните измерения са от особено значение за ученето.

Методологията НИВО 5 (LEVEL5) се основава на тези понятия. В триизмерен модел, така нареченият куб НИВО 5, развитието на знания, умения и нагласи се визуализира на пет нива на качество, ориентирано към две точки във времето - в началото на учебната дейност и в края. По този начин кубът визуализира развитието на компетентностите с един поглед. Нивата на компетентност се определят чрез така наречените референтни системи, в които компетентността е описана на пет нива във всяко измерение на компетентност.

В контекста на нашия проект DigiArts младежките работници имат възможност да използват НИВО 5, за да разсъждават върху собственото си обучение и заедно със своите обучаеми върху тяхното обучение и напредък.

Утвърждаване на компетенциите с ниво 5

1 Утвърждаване на компетенциите - за какво и за кого?

Валидирането може да се дефинира като „процес на идентифициране, оценяване и признаване на умения и компетенции, придобити в неформална и информална среда“. Неформалното и информалното учене и тяхното валидиране имат за цел няколко очевидни ползи – едната е насърчаване на мотивацията за развитие чрез признаване на наученото. Валидирането може да допринесе за това обучаемите да станат по-осъзнати и критични и да се включат в по-нататъшно обучение. Друга цел е да се представят доказателства за постижения в обучението, постигнати извън системата на формалното образование, които да бъдат представени на други заинтересовани страни, напр. на работодателите и за насърчаване на пригодността за заетост на лица без или с ниски официално признати образователни степени.

Утвърждаване на компетенциите с ниво5

Ценни компетенции, често развивани чрез информално и неформално обучение, рядко се валидират и сертифицират от доставчиците на обучение. Това negliжира огромно количество напредък и развитие, които не могат да бъдат демонстрирани или доказани на потенциални заинтересовани страни. Следователно валидирането представлява значителна възможност за уязвимите целеви групи и хората, работещи с тях.

Един подход за валидиране на развитието на компетентности е НИВО 5 – система, разработена и пилотирана в поредица от европейско финансирани проекти от 2005 г. насам.

2 Ниво5 за потвърждаване на способността за използване на възстановително правосъдие в работата с младежи

Подходът НИВО5 се основава на процедура от пет стъпки, започваща с описание на учебния проект или дейност и завършваща с доказване на резултатите от обучението и валидирането на обучаемите и учебните проекти с помощта на софтуера НИВО5.

В контекста на DigiArts LEVEL5 може да се прилага на две нива:

да оцени и признае компетенциите, развити от участващите обучители и младежки работници по отношение на прилагането на възстановителното правосъдие в техните учебни дейности с млади хора;

за идентифициране на развитието на компетентностите на младите хора и въздействието на възстановителното правосъдие, напр. чрез изпълнение на учебни дейности, предлагани от DigiArts.

За тази цел подходът НИВО 5 беше персонализиран и контекстуализиран към контекста на проекта:

За работещите с младежи и обучителите беше разработена референтна система, където компетентността за използване на възстановителното правосъдие като средство за насърчаване на социалното включване в

работата с младежи чрез изкуства, е описана по осезаем начин.

Чрез тази референтна система те могат да оценят своята компетентност за „използване на възстановителното правосъдие за насърчаване на социалното включване чрез изкуства“. Младите хора могат да обмислят и оценят въздействието на учебните дейности с помощта на въпросник за саморефлексия, базиран на НИВО 5, свързан с тяхното „по-добро разбиране на разнообразието, и сътрудничеството, повишена креативност и въображение, както и повишена осведоменост за предимства, предизвикателства и рискове на дигиталната работа“.

3 ПРОЦЕДУРАТА НИВО 5

Процедурата НИВО 5 за работещи с младежи и обучители следва следните стъпки:

- Работещите с младежи и обучителите разсъждават върху своето учебно съдържание и идентифицират своите учебни цели в дадения контекст – нека го наречем „проект за обучение“. (Ако искат да получат сертификат, те ще трябва да опишат накратко своя учебен проект в предоставения шаблон, който е достъпен на платформата DigiArts.)
- Те правят първа оценка в началната фаза на обучението: За тази цел прочитат описанието на компетентността в референтната система и идентифицират своето ниво на компетентност във всяко от трите измерения. Дават причини или примери, с които доказват това свое ниво.
- Преследват учебните си цели в дадения контекст.
- Правят второто оценяване в крайната фазата на обучението: Четат описанието на компетентността и референтната система и идентифицират отново своето ниво на компетентност във всяко от трите измерения. Дават причини или примери, които доказват тяхната самооценка. Ако желаят да получат сертификат, пишат и резюме на учебния процес за всяко измерение.

Утвърждаване на компетенциите с ниво 5

- За да получат сертификат НИВО 5, който доказва и визуализира техния напредък в обучението в областта на компетентността на възстановителното правосъдие, те документират своята учебна дейност и резултатите от тяхното оценяване.

За допълнителна информация могат да се свържат с нашия офис на НИВО 5: info@level5.de.

- На младите хора се предоставя въпросник за саморефлексия, достъпен на: [линк към паяка на компетентностите](#)
- В началната фаза на обучението те правят първоначална оценка: За тази цел четат твърденията, включени в инструмента „паяк на компетентностите“, и избират своето ниво за всяко твърдение. След това получават визуално представяне на своите твърдения под формата на паяжина. Могат да я запазят или да им бъде изпратена по имейл.
- Работещите с младежи трябва да проведат сесия за обобщение, да обсъдят резултатите от тази първа оценка и да изяснят всички въпроси. Могат да използват възможността и за да обсъдят с младите хора какви учебни резултати биха искали да постигнат.
- Младите хора участват в предоставените учебни дейности и преследват своите учебни цели в дадения контекст.
- Втората оценка се извършва от младите хора в крайната фаза на обучението с помощта на „паяка на компетентностите“. Могат да прегледат какво са заявили в първата оценка и да сравнят двата си паяка, за да видят какъв напредък са постигнали.
- Работещите с младежи трябва да анализират отново заедно с младите хора резултатите от обучението им. Могат да ги насърчат да посочат причини и да дадат примери, които показват въздействието на учебните дейности.

ДЕТ
БИБЛИОГРАФИЯ

ИНДИКАТИВНА БИБЛИОГРАФИЯ

Carlson, M. (2014). Theatre: A Very Short Introduction. Oxford University Press.

Davies, B. (2021). Youth Work: A Manifesto Revisited – at the time of Covid and beyond. Youth & Policy, 1-20 <https://www.youthandpolicy.org/wp-content/uploads/2021/09/Manifesto-for-Youth-Work-2021-v2.pdf>

Emert, T. 2014 «Interactive Digital Storytelling with Refugee Children», Language Arts 91 (6), pp. 401-415.

https://www.academia.edu/21313044/Interactive_Digital_Storytelling_with_Refugee_Children

Fischer-Lichte, E. (2008). The Transformative Power of Performance. A new aesthetics. Routledge.

Gavrielides, T. (2021). Power, Race, and Justice. The Restorative Dialogue We Will Not Have. Routledge.

Howard, F. (2017) The Arts in Youth Work: A Spectrum of Instrumentality? <https://www.youthandpolicy.org/articles/the-arts-in-youth-work/>

McGeoch, K. & Hughes, J. (2009): «Digital storytelling and drama: language, image and empathy», στο: Anderson M., Carroll J., Cameron D. Drama Education with Digital Technology. London: Continuum. Chapter. 8 [pp. 113-128]

McKenzie, J. (2001). Perform or Else. From discipline to performance. Routledge.

Murray, J. (1997). Hamlet on the Holodeck. The Future of Narrative in Cyberspace. Cambridge Massachussets: The MIT Press. [pp. 106-125]

Reichert, M. (2015). Unleashing young people's creativity and innovation. European good practice projects. European Union.

https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/publications/creativity-innovation_en.pdf

Chung, S. (2007). Art Education Technology: Digital Storytelling. *Art Education*, 60 (2), 17-22.

[https://www.jstor.org/stable/pdf/27696201.pdf?](https://www.jstor.org/stable/pdf/27696201.pdf?refreqid=search%3A95217837ca9bc25f576067e3b9ffe829)

[refreqid=search%3A95217837ca9bc25f576067e3b9ffe829](https://www.jstor.org/stable/pdf/27696201.pdf?refreqid=search%3A95217837ca9bc25f576067e3b9ffe829)

Prensky M. (2001a) «Digital natives, digital immigrants», *Horizon* 9 (5).

Prensky M. (2001b) «Digital natives and digital immigrants. Part II: do they really think differently?», *Horizon* 9(6).

Fanouraki, Clio, "E-Antigone through Drama Education with the use of Digital Technologies" [in English], *Parabasis-(Academic) Journal of the Department of Theatre Studies of the University of Athens* 15/1 (2017), pp. 83-93.

Уеб линкове:

<http://www.voicethread.com>

<http://www.storycenter.org>

<http://www.teacherlink.org/content/social/digresources>

<http://www.ohs.org.uk>